

УДК 792.7.071.2(73)Сінатра:17.022.1](045)

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2022-2-10>

Регіна ЧЕРНОВА

аспірантка, Харківська державна академія культури, Бурсацький узвіз, 4, м. Харків, Україна, 61057
ORCID: 0000-0002-3730-5356

Бібліографічний опис статті: Чернова, Р. (2022). Стельові ознаки артистичного іміджу Френка Сінатри в контексті сучасної іміджелогії. *Fine Art and Culture Studies*, 2, 72–77, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2022-2-10>

СТИЛЬОВІ ОЗНАКИ АРТИСТИЧНОГО ІМІДЖУ ФРЕНКА СІНАТРИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ІМІДЖЕЛОГІЇ

Мета роботи. Мета дослідження – визначити стильові ознаки артистичного іміджу Френсіса Альберта (Френка) Сінатри в контексті сучасної іміджелогії. **Актуальність дослідження** обумовлена протиріччям між колосальним масштабом мистецької особистості Ф. Сінатри, значним внеском артиста до розвитку музичного мистецтва ХХ ст. та відсутністю в українській музикології досліджень, присвячених його творчості. **Методологія** дослідження базується на поєднанні загальнонаукових та спеціальних музикознавчих методів, зокрема методу стильового аналізу. Зазначений методологічний підхід дозволяє визначити стильові ознаки артистичного іміджу Ф. Сінатри в контексті сучасної іміджелогії. **Наукову новизну** дослідження визначає наукова реконструкція артистичного іміджу Ф. Сінатри в дзеркалі сучасної іміджелогії, що полягає в уточненні, систематизації та розкритті змістовно-стильових ознак артистичного іміджу співака. **Висновки.** Артистичний імідж Ф. Сінатри є потужною складовою загального образу митця, який дозволив йому стати «іконою стилю» й улюбленцем мільйонів шанувальників. З позицій сучасної іміджелогії, невід’ємними складовими побудови артистичного іміджу є ефекти fascinaції і атракції. Саме атракція і fascinaція, якими майстерно володів Ф. Сінатра, стали важливими передумовами створення його артистичного іміджу та унікальної формули мистецького успіху. Пріоритетне значення у забезпеченні ефективного функціонування fascinaції і атракції має рівень володіння особою, імідж якої створюється, особливою «технікою самопрезентації». Саме цією технікою із виключною майстерністю користувався Ф. Сінатра, імідж якого значною мірою базувався на вмінні якнайкраще «подати себе» публіці. Суттєвим фактором створення артистичного іміджу співака був також стиль одягу, який, за словами самого митця, найяскравіше відображав його емоційний стан.

Ключові слова: Френк Сінатра, стиль, артистичний імідж, атракція, fascinaція, техніка самопрезентації.

Rehina CHERNOVA

Postgraduate student, Kharkiv State Academy of Culture, Bursa descent, 4, Kharkiv, Ukraine, 61057
ORCID: 0000-0002-3730-5356

To cite this article: Chernova, R. (2022). Stylovi oznaky arstystychnoho imidzhu Frenka Sinatry v konteksti suchasnoi imidzhelohii [Style signs of Frank Sinatra’s artistic image in the context of modern imageology]. *Fine Art and Culture Studies*, 2, 72–77, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2022-2-10>

STYLE SIGNS OF FRANK SINATRA’S ARTISTIC IMAGE IN THE CONTEXT OF MODERN IMAGEOLOGY

The study aims to determine the style signs of Frank Sinatra’s (hereinafter – F. Sinatra) artistic image in the context of modern imageology. **The topicality of the research.** Despite the importance of the colossal scale of F. Sinatra’s artistic personality and the artist’s significant contribution to the development of musical art in the twentieth century, little attention has been paid to his creative work in Ukrainian musicology. **The research methodology** assumes a combination of general scientific and special musicological methods, in particular the method of stylistic analysis. This methodological approach allows us to determine the stylistic features of F. Sinatra’s artistic image in the context of modern imageology. **The scientific novelty** of the study is determined by the scientific reconstruction of F. Sinatra’s artistic image in the mirror of modern imageology that consists in clarifying, systematizing and revealing the content and style features of the singer’s artistic image. **Conclusions.** F. Sinatra’s artistic image is a powerful component of the artist’s overall image, which allowed him to become an “icon style” and a favorite of millions. From the standpoint of modern imageology, an integral part of artistic image building presupposes the effects of fascination and attraction. Fascination and attraction were the effects that F. Sinatra skillfully possessed, and became important prerequisites for the creation of his artistic image

and a unique formula for artistic success. Priority value in providing the effective functioning of fascination and attraction is the level of mastery of a special "self-presentation technique" by the person whose image is created. F. Sinatra used this technique with exceptional skill, and his image was largely based on the ability to best "present themselves" to the public. An important factor in creating the artistic image of the singer was also the style of clothing, which, according to the artist, most vividly reflected his emotional state.

Key words: Frank Sinatra, style, artistic image, attraction, fascination, self-presentation technique.

Актуальність теми дослідження. Одним з найвидатніших популярних артистів ХХ ст. є Френсіс Альберт (Френк) Сінатра, який залишається легендарною постаттю не тільки американської, а й світової музичної культури. Творчий та художній внесок до розвитку музичного мистецтва та культури ХХ ст. є колосальним, а пісні у виконанні Ф. Сінатри стали класикою музичної естради, увійшовши до скарбниці її кращих досягнень. Упродовж багатьох десятиріч Ф. Сінатра, співока кар'єра якого розпочалася ще у 1930-ті роки, вважався визнаним еталоном смаку та музичного стилю. В молодості його називали The Voice, а наприкінці творчої кар'єри Ol' Blue Eyes, що підкреслює не тільки винятковий талант співака, але й його харизматичність. Проте, незважаючи на світове визнання творчої особистості Ф. Сінатри та надзвичайну популярність й значущість його мистецького доробку, в українському музикознавстві дотепер немає ґрунтовних наукових досліджень, спеціально присвячених узагальненню артистичного спадку цього видатного митця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У світовому мистецтвознавстві існує доволі значний корпус праць, присвячених висвітленню творчого шляху, артистичної особистості та мистецької діяльності Френка Сінатри. Серед них слід відмітити, зокрема, книги французького письменника Еріка Ньюхоффа «Історія Френка» (Éric Neuhoff. Histoire de Frank) (Ньюхофф, 2003), Рендалла Тарабореллі «Я зробив усе по-своєму: біографія великої людини» (Тарабореллі, 2015), статті Дж. Мейєра (Gerald Meyer) "Frank Sinatra: The Popular Front and an American Icon" (Мейєр, 2002), Е. Бойчук «Френк Сінатра: правила стилю» (Бойчук, 2018), Ю. Шоткіна «Мезуза Френка Сінатри» (Шоткін, 2015), тощо.

Найвідоміший американський журналіст і біограф Джон Рендалл Тарабореллі у своїй книзі про Френка Сінатру «Я зробив все по-своєму» (Тарабореллі, 2015) охарактеризував співака як більше, ніж легенду, це ледь не єдиний образ

Америку, який залишився бездоганним попри все. Р. Тарабореллі вдалося розкрити складну, суперечливу, бентежну, незвичайно глибоку натуру «Містера Блакитні Очі». Ця книга в якомусь сенсі була благословенна самим Ф. Сінатрою, відчувши, що саме Р. Тарабореллі і тільки йому вдається глибше і точніше всіх інших біографів відчувати усі тонкощі душі співака.

Суттєвим чинником осягнення особливостей артистичного іміджу Ф. Сінатри, є дослідження специфіки сценічного образу співака естрадно-джазового виконавства. Серед праць даного напрямку зазначимо зокрема роботи А. Макарової «Сценічний образ естрадного співака» (Макарова), І. Макшанцевої «Імідж як основний фактор популярності естрадного співака» (Макшанцева, 2007), щільно пов'язані з проблематикою пропонованої статті. Важливим аспектом визначення особливостей артистичного іміджу Ф. Сінатри є сучасні концепції в сфері іміджелогії, викладені у працях Г. Почепцова «Іміджелогія» (Почепцов, 2001), В. Шепеля «Іміджелогія: секрети особистої чарівності» (Шепель, 1994). Вивчення цих робіт дозволяє чітко побачити певні тенденції розвитку шоу-бізнесу та визначити особливості основних технологій формування іміджу зірок естради (у тому числі й особистісного та артистичного іміджу Ф. Сінатри) та розкрити фактори, що сприяли його формуванню.

Мета дослідження – визначити стильові ознаки артистичного іміджу Френка Сінатри в контексті сучасної іміджелогії.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в ньому вперше в українському музикознавстві створено творчий портрет Ф. Сінатри та визначено стильові ознаки артистичного іміджу митця в контексті сучасної іміджелогії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Френк Сінатра вважається однією з найвпливовіших постатей світової культури ХХ ст. «Френсіс Альберт Сінатра був одним із найзнаменитіших співаків сучасності <...> зосередження океанів чорнил і сотень миль кіно- та відеоматеріалів» (Мейєр, 2002). «Музична кар'єра Ф. Сінатри

почалася у 1940-ві роки, проте тільки до кінця життя він вважався справжньою іконою стилю та смаку» (Шоткін, 2015, с. 2). Саме власний імідж, як рушійна сила до успіху, став візитівкою Ф. Сінатри як на сцені, так і в житті.

Як зазначає доктор філософських наук В. М. Шепель, «щасливий той, хто володіє від природи привабливим іміджем, але, як правило, багато хто симпатизує людям завдяки мистецтву самопрезентації, без якого неможливо досягнути великого успіху, не збагнути щастя людської уваги» (Шепель, 1994, с. 6).

Класичний костюм, капелюх і «полум'яний погляд» Ф. Сінатри – надважливі складові його артистичного іміджу, які висловлювали істинну красу душі співака, проте «особистість, духовно насичена, не завжди володіє ефектом тяжіння до себе, оскільки таке вміння є невід'ємною частиною технології самопрезентації – техніки подачі самого себе» (Шепель, 1994, с. 144), що проявляється в умінні артиста індивідуалізувати свій художній образ, презентуючи виключно свої сильні якості. Власний стиль самопрезентації – це ключ до людського визнання. «Одним із найважливіших прийомів подачі себе на публіці є вміння створити «зовнішню оболонку образу». Від цього залежить те, яке безпосередньо враження справляє артист. В цих цілях образ покликаний бути переконливим» (Шепель, 1994, с. 184–185).

Формуванню іміджевих характеристик видатних особистостей значною мірою сприяє використання «так званих ефектів фасцинації та атракції» (Шепель, 1994, с. 167). Під *фасцинацією* розуміється «словесний вплив на людей, при якому досягається мінімізація втрати інформації» (Шепель, 1994, с. 167). Артисти, співаки, як ніхто зацікавлені здійснювати вплив на слухача, отримати прихильність людей, а тому прагнуть професійно оволодіти ефектом фасцинації, тобто завдяки вишуканій мові звертати на себе увагу, викликати до себе позитивні емоції. В свою чергу, *атракція* трактується як «візуально фіксоване емоційне ставлення людини до чогось у вигляді прояву до нього симпатії або готовності до спілкування» (Шепель, 1994, с. 167). Найголовнішими причинами, які стимулюють атракцію, є емпатія, флюїдне випромінювання, чарівність образу, душевна близькість, їх ще називають однією з форм навичок самопрезентації.

Флюїдне випромінювання існує і візуально фіксується: «особливий блиск в очах, чаруюча посмішка, своєрідна інтонація голосу, привабливість манери поведінки, а динаміка жесту – яка від нього випромінюється магія» (Шепель, 1994, с. 144). Так, на концертах Ф. Сінатри маси людей захоплено вибухають оплесками або підриваються з місць, потрапляючи під вплив флюїдного випромінювання співака, який виступає на сцені. «Психоенергетичний вплив суб'єкта у вигляді випромінюваних флюїдів, які несуть невидиме для людей тепло, доброзичливість, часто магнетизують їх, емоційно розташовують до нього» (Шепель, 1994, с. 146). Емпатією визнається усвідомлене співпереживання певного емоційного стану іншої людини без втрати відчуття зовнішнього походження цього переживання.

Виходячи з теоретичних положень сучасної іміджелогії, можна дійти висновків про те, що саме атракція і фасцинація роблять творчу особистість енергетично сильною та яскраво привабливою. Наведені положення сприяють новому розумінню особливостей артистичного іміджу Ф. Сінатри, і таке розуміння грає важливу роль у побудові художнього образу митця. Чаруюча привабливість, сексуальність голосу і поетична зовнішність Ф. Сінатри підкорювали багатьох: так, його «оксамитовий» відтінок тембру, ліричний баритон, напівшепотіння, романтичне виконання пісень і є проявом *ефекту фасцинації*; поетична зовнішність співака, його стиль, смак, ніжні погляди приймають форму *атракції*.

Якщо в творчій людині емоційно яскраво виражені ефекти атракції та фасцинації, тим могутніший психологічний вплив на людей це справляє. Пояснюється це, насамперед, тим, що «між співаком і глядачем виникає певна експресія почуттів, яка володіє чудодійною силою» (Матеюк, 2012).

Фасцинація і атракція стали важливими передумовами мистецького успіху Ф. Сінатри та створення його артистичного іміджу та стилю. Характеризуючи артистичне мистецтво Ф. Сінатри треба констатувати, що його очі і брови не залишалися безпристрасно-спокійними, художній образ виникав у кожному фізичному русі співака: у повороті голови, у виразності рук, у всьому дивовижному тілі. Кожна пісня була не тільки заспівана, але

й відіграна Ф. Сінатрою, оскільки у побудові цілісного художнього образу вокаліста особливо важливим елементом побудови іміджу є не тільки його голос, але і стиль одягу, поведінка, жести і дисципліна почуттів. Жести можна в прямому сенсі назвати душею сценічної творчості, художнього образу особистості, а виразність жестів є основою артистичної діяльності. Свобода почуттів у мистецтві передбачає укріплення її внутрішньою дисципліною, художньою мірою, яка передбачає насамперед контроль над собою. Підхід до створення художнього образу співака передбачає правильний вибір персональної ролі, психологічного гриму. В цьому понятті закладено головну парадигму сучасної іміджології: чим багатша душа, тим яскравішими є духовні фарби її прояву. Саме вона і є визначною у досягненні успіху створення іміджу особистої чарівності.

«Імідж повинен формуватися цілеспрямовано і продумано, оскільки він виконує конкретні функції. При побудові іміджу частіше за все використовується тактика посилення переваг, які є в наявності, з одночасним згладжуванням недоліків, спираючись на самовідчуття співака» (Макшанцева, 2007). Такої думки дотримується й Г. Почепцов, який зазначає, що одним з елементів «чотиритактної моделі іміджевої кампанії» (Почепцов, 2001) є «конструювання образу характеристик об'єкта під вимоги аудиторії, яке полягає не стільки в опрацюванні слабких сторін, щоб їх прикрити, скільки в підсиленні наявних позитивних моментів» (Почепцов, 2001). Імідж Френка Сінатри можна з впевненістю назвати ефективним, оскільки має ряд характерних рис для побудови художнього образу співака, а саме яскравість, зрозумілість, позитивність, впливовість, впізнаванність, органічність та вміння підсилити виключно сильні сторони свого артистичного образу.

Одним із основних компонентів артистичного іміджу Ф. Сінатри є стиль одягу: смокінг, краватка, лакові туфлі, поєднані із блакитними очима, їдким та чаруючим поглядом. Стиль Ф. Сінатри, який називали крутим, елегантним та дещо кумедним, знаходить своє відображення у світі моди і в сучасному світі. Співак італійського походження завжди прагнув виглядати з голочки і казав, що «для мене

смокінг – це спосіб життя, а коли в запрошенні значиться, що чорна краватка не обов'язкова, я все одно її одягну» (Бойчук, 2018). «Костюм є одним з основних елементів сценічного образу естрадного співака» (Макарова), проте сценічний образ, який співак створює безпосередньо під час виконання твору, є лише складовою художнього образу. Художній образ, в свою чергу, народжується і живе в уяві митця невідзначений проміжок часу, не залежить від концертної діяльності, історії пісні тощо.

«Подивившись на краватку, можливо безпомилково оцінити смак його володаря. Вибір кольору або малюнка дозволяє продемонструвати індивідуальність, а іноді і настрої, в якому перебуває його володар» (Шепель, 1994, с. 206). Більшість часу Ф. Сінатра проводив у чорній краватці. Психологи підсумовують, що особистості, які віддають перевагу чорному кольору свого одягу є обов'язковими у своїх словах та діях, люблять справляти враження на оточуючих, здатні причаровувати і закохати у себе будь-кого і є володарями деякої театральності в характері; а завдяки своєму сильному характеру здатні приймати важкі вольові рішення і сказати тверде «ні», якщо цього потребують обставини. Консерватизм Ф. Сінатри став запорукою його шаленого успіху, простота, відсутність зайвих елементів в костюмі, в думках, погляді, тільки «магія голосу».

Ф. Сінатра казав, що «моє основне правило – кишенькові носові хустки, які хоч і не є обов'язковими, але я завжди ношу один, зазвичай помаранчевий» (Бойчук, 2018). «Помаранчевий. Його улюбленим кольором був помаранчевий. Помаранчевий колір доводив, що Сінатра завжди буде не від цього світу. Колір демонстрував його зухвалість, зневагу до того, що можуть подумати. Він казав: «Я такий, який є. І пішли б усі!». Сінатра сам встановлював собі закони» (НьохOFF, 2003). Помаранчевий колір є символом особистості, яка завжди шукає нові шляхи вирішення певного проблемного питання і вважають, що безвихідних ситуацій не існує. Також людина, яка віддає перевагу такому яскравому і насиченому кольору, просто заражає оточуючих своїм оптимізмом і завзяттям, оригінальна, життєрадісна і творча. Саме творче мислення і креативність – основні риси характеру, притаманні метру естради Ф. Сінатре і, які відображаються в його твор-

чій діяльності. Проте найвідомішим елементом гардеробу співака був знаменитий капелюх. «Улюблений капелюх Ф. Сінатри Fedora донині залишається одним з наймодніших головних уборів, а для Ф. Сінатри він був, наче його продовженням» (Бойчук, 2018).

Висновки. У ході дослідження висвітлено стильові ознаки артистичного іміджу Ф. Сінатри в дзеркалі сучасної іміджелогії. Виявлено, що невід'ємними елементами побудови іміджу є ефекти fascinaції і атракції. Одним із основних і пріоритетних способів забезпечення ефективного функціонування fascinaції і атракції є загальний вигляд особи, імідж якої створюється, його особливість. Зазначено, що саме ефекти атракції і fascinaції, якими майстерно володів Ф. Сінатра, стали

важливими передумовами створення його артистичного іміджу та створення унікальної формули мистецького успіху. Підкреслено, що імідж Френка Сінатри є потужною складовою загального образу артиста, який дозволив йому стати «ідолом», «іконою стилю» й улюбленцем мільйонів шанувальників. Основним елементом іміджу Ф. Сінатри є вміння найкраще подати себе публіці, особлива «техніка самопрезентації», якою митець користувався із виключною майстерністю. Суттєвим фактором створення артистичного іміджу Френка Сінатри є також стиль одягу.

Перспективним напрямом подальших досліджень може стати вивчення феномену харизми як одного з елементів артистичного іміджу естрадно-джазового виконавця.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойчук Е. Фрэнк Синатра: правила стиля + лучшие фото : статья, 2018. URL: <https://brammels.com/stars/frank-sinatra/>
2. Нёхофф Э. История Френка : Copyright Librairie Arthème Fayard, 2003. Пер. С. Нечаев, 2005. URL: <https://booksonline.com.ua/view.php?book=67810>
3. Макарова А. Сценический образ эстрадного певца. URL: <https://artanastasia.com.ua/stati/ctsenicheskij-obraz-estradnogo-pevtsa>
4. Макшанцева И. М. Имидж как основной фактор популярности эстрадного певца. Луганськ: Соціум. Наука. Культура. Мистецтво, 2007. URL: <http://intkonf.org/makshantseva-i-m-imidzh-kak-osnovnoy-faktor-populyarnosti-estradnogo-pevtsa/>
5. Матеюк О. А. Успішність особистості: сутність та зміст феномену. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*, 2012. 11 с. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2012_4_31
6. Почепцов Г. Г. Имиджелогия. Киев : Ваклер, 2001. 698 с. URL: <https://studfiles.net/preview/6020515/>
7. Тараборелли Рэндалл. Я сделал все по-своему. Биография великого человека. Издательство «Эксмо», 2015. 79 с.
8. Шепель В. М. Имиджелогия: секреты личного обаяния. Москва : «Культура и спорт», 1994. 319 с.
9. Шоткин Ю. Мезуза Френка Синатры, 2015. URL: <http://evreimir.com/109550/mezuza-frenka-sinatry/>
10. Meyer Gerald. Frank Sinatra: The Popular Front and an American Icon. *Science & Society*. Vol. 66, No. 3. 2002. P. 311–335.

REFERENCES

1. Boychuk, E. (2018). Frenk Sinatra: pravila stilya + luchshie foto [Frenk Sinatra: style rules + best fotos]. Article. Retrieved from: <https://brammels.com/stars/frank-sinatra/> [in Russian]
2. Nyohoff, E. (2003). Istoriya Frenka [History of Frenk]. Copyright Librairie Arthème Fayard. Per. Nechaev S. (2005). Retrieved from: <https://booksonline.com.ua/view.php?book=67810> [in Russian]
3. Makarova, A. Stenicheskij obraz estrasnogo pevtsa [Pop singer's stage image]. Retrieved from: <https://artanastasia.com.ua/stati/ctsenicheskij-obraz-estradnogo-pevtsa.html> [in Russian]
4. Makshanceva, I. M. (2007) Imidzh kak osnovnoj factor populyarnosti ehstradnogo pevca [Image as the main factor in the popularity of a pop singer]. Socium. Nauka. Kultura. Mistectvo. Retrieved from: <http://intkonf.org/makshantseva-i-m-imidzh-kak-osnovnoy-faktor-populyarnosti-estradnogo-pevtsa/> [in Russian]
5. Mateyuk, O. A. (2012). Uspishnist' osobistosti: sutnist' ta zmist fenomenu [Personality success: the essence and content of the phenomenon]. *Visnik Nacionalnoj akademij Derzhavnoj prikordonnoj sluzhbi Ukraini*. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2012_4_31 [in Ukrainian]
6. Pochepcov, G. G. (2001). Imidzelogiya [Imageology]. Kiev. Ukraine: Vakler. Retrieved from: <https://studfiles.net/preview/6020515/> [in Russian]

7. Taraborelli, R. (2015). Ya sdela! vse po-svoemu. Biografiya velikogo cheloveka [I did everything my own way. Biography of a great man]. "Ehksmo", 79. [in Russian]
8. Shepel, V. M. (1994). Imidzologiya: sekretyi lichnogo obayaniya [Imageology: secret of personal charm]. Moskva : "Kultura i sport". [in Russian]
9. Shotkin, Yu. (2015). Mezuzah Frenka Sinatryi [Frank Sinatra's Mezuzah]. Retrieved from: <http://evreimir.com/109550/mezuzah-frenka-sinatry/>
10. Meyer, Gerald. Frank Sinatra: The Popular Front and an American Icon. Science & Society. Vol. 66, No. 3. 2002. P. 311–335.